

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юріївна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Визначення терміну «ґендерна рівність» відсилає нас до статті 24 Конституції України, яка проголошує рівність прав чоловіків і жінок у всіх сферах життя, підкреслюючи, що жінки мають право на рівні можливості з чоловіками у громадсько-політичній, культурній діяльності, освіті, професійній підготовці та праці [1]. Також вперше поняття ґендерної рівності було закріплено в Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», де також зазначається, жінки та чоловіки мають рівний правовий статус та рівні можливості його реалізації [2].

Сімейне законодавство не виступає, як нейтральний нормативно-правовий акт в сенсі регулювання відносин між чоловіком та жінкою, він розглядає їх, як єдиний суб'єкт права – подружжя, гарантує ґендерну рівновагу та усуває дискримінацію за ґендерною ознакою.

Щодо поняття ґендерної рівності Сімейний кодекс України виражає прогресивний та демократичний підхід: він ліквідує юридичні підстави для дискримінації жінок і чоловіків у сфері сімейного та приватного життя. У статті 1 вказується, що Кодекс регулює сімейні відносини з метою їх побудови «на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові і поваги, взаємодопомоги і підтримки», а стаття 7 прямо визначає, що «жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї». Стаття 3 визначає що сім'я «створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства» [3].

Відповідно до ст. 18 Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, в якій сформульовані міжнародні стандарти з дотримання рівних прав та можливостей жінки і чоловіка в суспільстві, Україна, відповідно до Конвенції зобов'язана кожні чотири роки подавати генеральному секретарю ООН державні доповіді про виконання цієї Конвенції в Україні[4].

Однак наявність нормативно правових актів, які регулюють питання ґендерної рівності, та еквівалентної реалізації своїх прав чоловіком та жінкою в усіх сферах життя суспільства недостатньо. Необхідно також забезпечити якісну підготовку фахівців, будь-то правоохоронці або судді, Особливо потрібно зупинитись на питанні встановлення відкритого діалогу між урядом, громадянами та громадськими організаціями. Це допоможе чіткіше й скоріше реагувати на порушення принципу ґендерної рівності в суспільстві, виходячи з опиту та інформації, яка є один в одного.

Крім того потрібно покращити ситуацію в освітній сфері. Ґендерні питання повинні розглядатися на всіх рівнях освіти, чи то буде початкова школа або ви-

щий навчальний заклад. Це допоможе в мобілізаційній зміні громадської думки щодо сімейних відносин між чоловіком та жінкою, викоренити сімейні стереотипи та встановити підходи щодо самозахисту осіб, котрі зазнають чи зазнали гендерної дискримінації.

Захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності вимагає від уряду, громадськості та всіх членів суспільства постійної та системної роботи. Це складне завдання, яке потребує змін і налагодження ефективної співпраці між різними структурами.

Нарешті, важливо зазначити, що захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності має бути не лише завданням національного масштабу. Потрібна міжнародна співпраця, обмін досвідом і розробка міжнародних стандартів. Країни повинні спільно працювати над запобіганням насильства в сім'ї та розробляти більш ефективні механізми захисту прав суб'єктів сімейних відносин на міжнародному рівні. ООН, Європейський Союз, Рада Європи та інші, можуть відіграти важливу роль у сприянні розвитку стандартів та розробці міжнародних конвенцій, спрямованих на захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності.

Одним з прикладів міжнародного зусилля є Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством стосовно жінок та домашнього насильства, відома як Стамбульська конвенція. Цей документ визнає насильство в сім'ї як порушення прав людини та закликає країни-учасниці до прийняття необхідних заходів для запобігання, припинення та покарання насильства. Ратифікація та ефективне виконання Стамбульської конвенції можуть сприяти покращенню захисту суб'єктів сімейних відносин, особливо при порушенні принципу гендерної рівності.

Однак, необхідно зазначити, що захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності є комплексним завданням. Він вимагає постійної уваги, зусиль і залучення всіх суспільних секторів. Крім того, це питання пов'язане з глибокими соціокультурними стереотипами, які розвивалися в думках суспільства не одне століття та потребують широкого освітнього процесу та свідомої зміни розуміння гендерних питань.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 24.
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 40. Ст. 2536.
3. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
4. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, 18 December 1979. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments->

mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women

5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

Ключові слова: Сімейні відносини, гендерна рівність, гендерна рівновага, порушення принципу гендерної рівності.

Keywords: Family relations, gender equality, gender balance, violation of the principle of gender equality.

Бойченко Ростислав Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

У сфері цивільного права, з моменту його становлення, основоположними виступають такі категорії як «майно», «власник» та «право власності». Визначаючи окремі умови, які направлені на розвиток та існування цивілізованого суспільства, слід звернути увагу на те, що однією з найважливіших та необхідних складових виступає розвинений інститут права власності. Враховуючи, що право власності є одним із основних конституційних прав, що визначають правовий статус особи, його захист від будь-яких посягань повинен бути забезпечений на максимальному рівні. Указані гарантії закріплені у положеннях частини другої статті 17 Загальної декларації прав людини, у відповідності до чого: «ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна», а також у статті 1 Протоколу до Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод» зазначається, що: «кожній фізичній та юридичній особі належить право на мирне володіння своїм майном, при цьому позбавлення власника його власності є правопорушенням у розумінні однозначної концепції, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності, окрім випадків, направлених на реалізацію інтересів суспільства і лише на умовах, передбачених законодавством і загальними принципами міжнародного права». Ці норми встановлюють основну заборону на свавільне і неправомірне позбавлення власника його майна [1; 2].

Аналіз положень цивільного законодавства України у частині здійснення фізичними або юридичними особами права власності, зокрема положень статті 319 ЦК України, свідчить про те, що сучасні законодавчі підходи із зазначеного питання потребують перегляду. Зокрема, як визначено у частині першій статті 319 ЦК України: «особа фізична або юридична, яка є власником майна, саме на